

Op de planken

<https://hdl.handle.net/1874/237137>

T.T.

2670

mm 18979

Joan. Bakusen

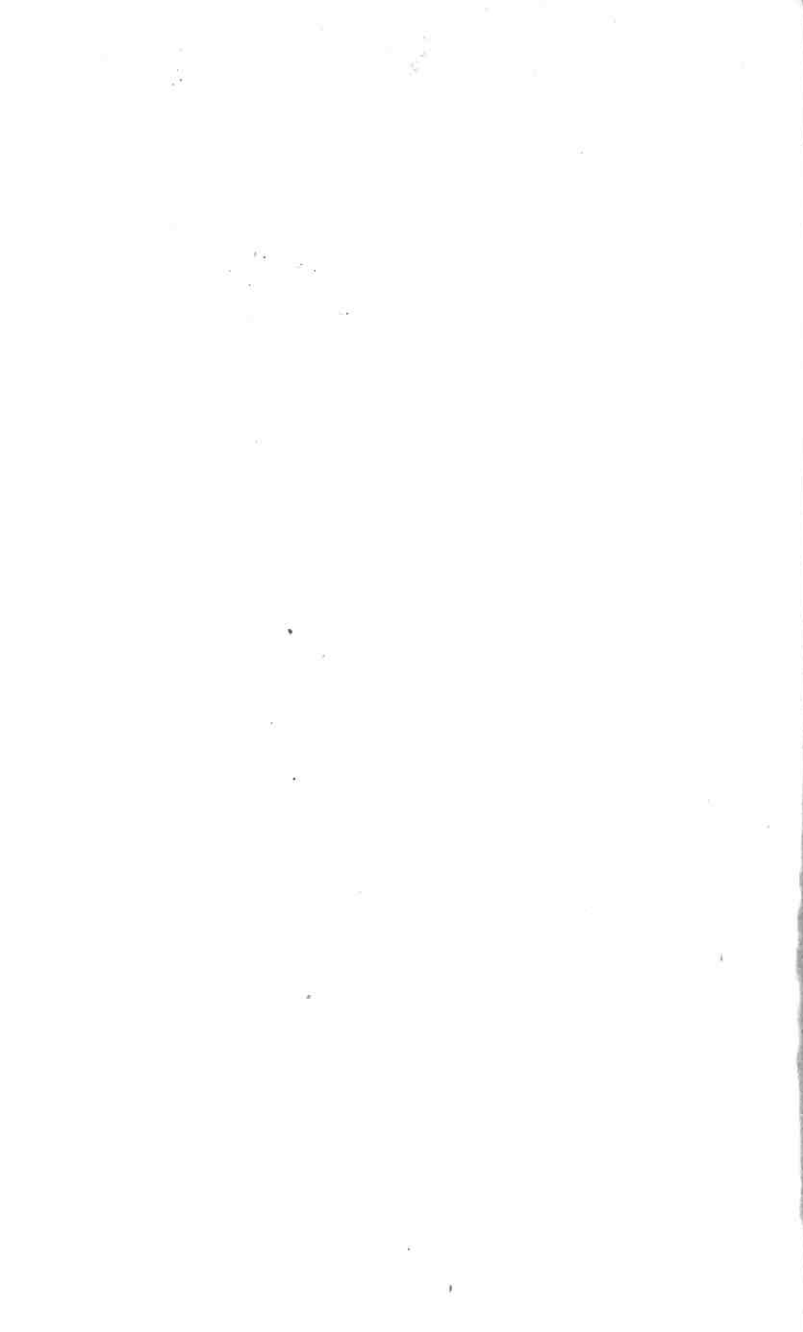
CURIOSITEITEN VAN ALLERLEI AARD. N°. 31.

OP DE PLANKEN.

AMSTERDAM.
DE FIRMA R. C. MEIJER.

(Kalverstraat, 64.)

1876.

mm. 13979

~~1186~~

Joan Bahusen

OP DE PLANKEN.

De Curiositeiten van allerlei aard verschijnen bij nummers van 48 blz. ieder, à 30 cent.

De onderstaande nummers zagen reeds het licht :

N ^o .	1.	Canards.
»	2.	Zonderlinge Advertentiën.
»	5.	Curieuse Documenten.
»	4.	Anecdoten.
»	5.	Drukfouten.
»	6—7.	Koopjesgevers.
»	8—9.	Geheimzinnige Personen.
»	10.	Flaters in en over Boeken.
»	11.	Zonderlinge Testamenten.
»	12—13.	Het Toneel.
»	14.	Van den Kansel.
»	15.	Geestige Gezegden.
»	16.	Voorbeelden van Verstrooidheid.
»	17.	Vreemde eigenschappen van Menschen.
»	18—19.	Letterkundige Kunststukjes. — Poëzie.
»	20.	In de Gerechtsaal.
»	21.	Hoge Ouderdom.
»	22—23.	In de Schouwburgzaal.
»	24—25.	Curieuse Gebruiken,
»	26.	Letterkundige Kunststukjes. — Proza.
»	27.	Grote Gevolgen van kleine Oorzaken.
»	28.	Letterkundige Bedriegerijen.
»	29—30.	Zonderlinge Strafbepalingen.
»	31.	Op de Planken.

In bewerking.

»	32—33.	Rare Snaken.
»	34.	Een paar Staatsstukken.
»		Hofnarren,
		enz: enz:
-

Een ogenblik van afgetrokkenheid, of van zenuwachtige overspanning is niet zelden voldoende om een acteur een *lapsus linguae* te doen begaan, die den geheelen indruk van een treffende passage wegneemt. De geschiedenis van het toneel levert daarvan een aantal voorbeelden. Wie denkt niet aan het:

Stand back, my lord, and let the parson cough,
van den engelschen acteur die te zeggen had:

Stand back, my lord, and let the coffin pass.

Een andere acteur, die de rol vervulde van Sir Eduard Mortimer, zeide:

You may have noticed in my chest a library,
in plaats van:

You may have noticed in my library a chest.

Een dergelijke fout werd begaan door Charles Kemble, in de rol van Shylock (*The Merchant of Venice*, IV. I.) waarin hij te zeggen had:

Shall I lay perjury upon my soul?

dat hij bij vergissing veranderde in:

Shall I lay surgery upon my poll?

Een duitsche acteur, die in een treurspel te zeggen had:
Er ritt zum hintern offenen Thore hinaus,
maakte er van:

Er ritt zum hintern Ofenthor hinaus.

In het toncelstuk »*Graf Wipprecht von Groitsch*» zegt de ridder Bederich von Tauchern tot zijn strijdenoten:

Sitzt ab, Ihr Ritter und Mannen, wir wollen hier rasten; — die Rossen mögen indessen grasen.

Een acteur, die zijn rol niet goed geleerd had en den souffleur slechts gedeeltelijk verstond, zeide echter:

Sitzt ab, Ihr Ritter und Ihr Mannen, — hier wollen wir grasen.

Braucht die Liebe mehr als einen strohsack?
riep een acteur uit, in plaats van:

Braucht die Liebe mehr als ein strohdach?

Een actrice had te zeggen:

Gott im Himmel, gieb mir Kraft zum Tragen!
zij versprak zich echter, en met een plechtigen ernst
riep zij uit:

Gott im Himmel, gieb mir Taft zum Kragen!

De hoofdman der heidenen, in *Preciosa*, moest zeggen:

Was wir brauchen, das haben wir,
doch hij geraakte in de war en zeide:

Was wir haben, das brauchen wir.

»Dat geloof ik gaarne,» riep een stem uit het parterre

Er ward verwundet vorn an der Zehe,

zeide een acteur, die den souffleur niet goed verstaan
had, toen deze hem toefluisterde:

Er ward verwundet vor Nicda.

Een acteur, die onverwachts in den »*Kleinen Declamator*,» in de rol van Lonuiden moest optreden, zonder dat hij gelegenheid had gehad een repetitie bij te wonen, had de woorden: »*So steh' ich wieder vor die Thore,*» die hij bij zijn optreden moest uitspreken, verkeerd begrepen, en in plaats van zich te wenden naar de poort van zijn vaderstad, die wijd-gapend voor hem stond, keerde hij zich naar het publiek, en sprak, een beweging met de hand makende,

bij wijze van groet: »So steh' ich wieder vor diesen Thoren.»

Een ander, die in het treurspel: *Die Katacomben*, te zeggen had, »Was öffnet sich meinen Blicken? — weiter Ocean,» vatte de laatste woorden op als gericht tot den persoon die met hem op het toneel stond, poosde een ogenblik na de woorden, »Was öffnet sich meinen Blicken?» en hervatte daarop, zich tot zijn medespeler wendende, dien hij dacht dat in het stuk den naam van Ocean droeg: »Weiter Ocean!»

In het toneel van *Abellino*, waarin de vijf zamenzweerders zich met elkander verstaan en over Flodoardo sprekende, gezegd wordt:

Er kam als Verbannter, floh nach Venedig, had de rolafschrijver vergeten in deze zinsnede een komma te zetten, waardoor de acteur die de rol vervulde onnadenkend genoeg zeide:

Er kam als verbannter Floh nach Venedig.

In een oud stuk had een acteur een vaderrol te vervullen. Op zekere plaats van het handschrift, dat zijn rol bevatte, las hij:

»Vater. (kopfschüttelnd) Sohn das ist nicht gut gethan!» en toen hij deze woorden te zeggen had, greep

hij den zoon bij de haren en schudde hem duchtig door elkander.

Op een toneel in een der fransche provinciesteden werd *Britannicus* van P. Corneille opgevoerd. De actrice die de rol van Agrippina te vervullen had, geraakte eensklaps in de war, en in plaats van de woorden:

Mit Claude dans mon lit, et Rome à mes genoux,
zeide zij:

Mit Rome dans mon lit et Claude à mes genoux.

Een andere actrice beging een niet minder lachverwekkende fout, door in de rol van Camille in *les Horaces* van denzelfden Corneille, in plaats van:

Que l'un de vous me tue et que l'autre me venge.
te zeggen:

Que l'un de vous me tue et que l'autre me mange.

De engelsche acteur Quin geraakte eens op een zonderlinge manier in de war, terwijl hij in den *Officier der Wervers* van S. Foote, de rol van den rechter Balance vervulde, en Mistress Woffington, die de dochter van den rechter speelde, ondervroeg: »*Sylvia,*» zeide hij tot haar, »hoe oud waart ge toen uw moeder zich in het huwelijk begaf?» De actrice staarde

hem onthutst aan; hij merkte dit op en hernam: »Ik vraag u hoe oud ge waart toen uw moeder geboren werd.» — »Het spijt mij zeer dat ik u op deze vraag het antwoord moet schuldig blijven,» zeide Sylvia-Woffington, »maar ik kan u wel zeggen, als ge het verlangt te weten, hoe oud ik was toen mijn moeder kwam te sterven.»

Firmin, die een zeer zwak geheugen had, vervulde eens in een nieuw stuk de rol van Camille Desmoulins. In dit stuk kwam een toneel voor, waarin Fouquier-Tinville, voorgesteld door Geffroy, weigert den beschuldigen te veroorloven zich te verdedigen. »Ellendeling,» roept daarop Camille uit, »schelm van een... monster van een...»; maar hoe hij nadacht, de naam schoot hem maar niet te binnen. Angstig wachtte hij dat de souffleur hem zou te hulp komen; maar deze, die nog een nieuweling in het vak was, sloeg met zo veel opmerkzaamheid het gebarenspeel van Geffroy gade, dat hij in zijn afgetrokkenheid zijn plicht verzaakte, en toen hij eensklaps bemerkte in welke verlegenheid Firmin zich bevond, het hoofd verloor, en den naam van Geffroy uitsprak. Firmin ving in zijn angst dien naam gretig op, en herhaalde: »Monster van een Geffroy!» Deze vergissing verwekte een hartelijk gelach bij de meest indrukwekkende passage van het stuk.

Een zonderlinge vergissing werd begaan door den acteur Mengozzi in het Théâtre des Variétés. *La Pièce sans A*, van zekeren Rondel, werd dien avond opgevoerd, en een talrijk publiek was opgekomen om een waarschijnlijk onbeteekenend maar in alle gevallen zonderling stuk te zien, waarin geen enkele A voorkwam. Het scherm wordt opgeheeschen. Mengozzi betreedt van de eene zijde het toneel en zegt tot Duval, die van de andere zijde opkomt: »*Ah! monsieur, vous voilà.*» De toeschouwers barsten uit in lachen over zulk een begin van een stuk zonder *a*. Mengozzi luistert naar hetgeen de souffleur hem voorleest en herneemt met de grootst mogelijke bedaardheid: »*Eh! monsieur, vous voici!*»

Te Luneville werd op zekeren avond de *Mélanide* van la Chaussée opgevoerd. De acteur, die voor Darviam speelde, kende zo weinig zijn rol, dat op het ogenblik dat hij zijn liefdesverklaring moest doen, de souffleur verplicht was de geheele zinsnede overluid voor te lezen. Toen deze geëindigd had, keerde Darviam zich dood bedaard tot de actrice, en hernam, naar den souffleur wijzende: »Mejufvrouw, zo als mijnheer u gezegd heeft,» enz. Men kan zich licht voorstellen welk een gelach deze woorden onder de toeschouwers deden opgaan.

Een ander die zich in een soortgelijke verlegenheid bevond, was zo naïef om tot den souffleur te zeggen, luid genoeg dat het publiek de woorden verstaan konde: »Houd u stil! laat mij slechts een ogenblik nadenken. Verduiveld! ik wist het van ochtend toch zo goed!»

Mlle Fanier redde zich in een soortgelijk geval beter uit de verlegenheid. Op zekeren avond, dat zij in de *Métromanie* van Piron de rol van Lisette vervulde, en in het tweede toneel van het tweede bedrijf gezegd had:

Et je prétends si bien représenter l'idole...
 liet haar geheugen haar eensklaps in den steek. Zonder in het minste van haar stuk te geraken, nam zij een boekje uit den zak en vervolgde, terwijl zij dit opensloeg:
Mais j'aurai plus tôt fait de regarder mon rôle.

Daarop nam zij het voorkomen aan alsof zij deed wat zij zeide, hetgeen volkomen pastte in haar rol, die namelijk van een kamermeisje, dat bezig is een rol van buiten te leeren. Op deze wijze verschaftte zij zich de gelegenheid zich de volgende woorden te binnen te brengen zonder dat het publiek er iets van bespeurde. Haar handeling was daarenboven volkomen in overeenstemming met hetgeen voorafging; want reeds in het eerste toneel had zij het boekje in de hand moeten nemen, onder het uitspreken van de woorden:

Témoin ce rôle encor qu'il faut que j'étudie.

Powell, de beroemde engelsche acteur, speelde op zekeren avond in het begin van deze eeuw in »*The fair Penitent*» van Rowe. Er was een ogenblik dat hij van het toneel aftredende, de hulp nodig had van zekeren Warren, die gewoon was hem te kleeden en te kappen. Verwonderd dezen niet tusschen de coulissen te vinden, waar de man hem in den regel opwachtte, om hem de behulpzame hand te bieden, riep hij hem. Warren, die al wachtende op zijn meester, der verzoeking geen weerstand had kunnen bieden om zijn ledigen tijd te benuttigen, en zelf ook eens een rol te vervullen, had zich dien avond aangeboden om het lijk van Lothario voor te stellen. Op het ogenblik dat hij geroepen werd, lag hij in de doodkist ten aanschouwe van het publiek. Een rilling overviel hem toen hij de stem van Powell, die nog al kort aangebonden was, al driftiger en driftiger hoorde weer galmen. »Waar ben je, ellendeling?» riep de acteur »Hier, mijnheer,» zei Warren, die zich niet weerhouden kon zich even op te richten, en antwoord te geven op de vraag van zijn meester. »Als ge niet spoedig komt,» hernam Powell, die niet begreep vanwaar de stem kwam, »dan breek ik je armen en beenen.» Warren wist dat de acteur in staat was de daad bij het woord te voegen; hij sprong, deerlijk ontsteld uit de doodkist, zijn lijkwâ medesleepende, en wierp in zijn vaart de actrice omver, die de rol van Caliste vervulde. Men kan licht begrijpen hoe het publiek lachte.

Mrs. Siddons speelde op zekeren warmen zomeravond in een provinciestadje de rol van Lady Macbeth. Zij was zeer dorstig en bestelde een glas porter. Toen de knaap, die haar het bier kwam brengen, haar niet vond achter de coulissen, vroeg hij waar zij was. Men wees hem op het toneel, waar Mrs. Siddons schijnbaar in slaap gedompeld lag. De knaap trad op haar toe en bleef met het glas schuimend bier voor de slapende Lady Macbeth staan. Te vergeefs gaf deze, op de haar eigene statige wijze, hem een wenk te vertrekken. De knaap bleef staan en men was genoodzaakt, onder het stampen en lachen van het publiek, hem met geweld weg te voeren.

Een reizend toneelgezelschap speelde op zekeren avond: *De twee jagers en het Melkmeisje*, waarin, zo als men weet, een der acteurs de rol van beer te vervullen heeft. Het stuk liep vrij goed van stapel en het landelijke publiek toonde de grootste belangstelling en bijval. Eensklaps brak een ontzettend onweder los boven het dorp, waarin de dramatische voorstelling werd gegeven. De regen viel bij stromen op het schamele dak van den geïmproviseerden tempel der kunst, en drong er straalsgewijze door tot op de hoofden der aandachtige toeschouwers. Het elektrische licht van den bliksem deed den gelen gloed der olielampen verbleeken. Een geweldige windvlaag blies in het wrakke doek der coulissen en deed den berg

splijten. Het bouwvallige getimmerte kraakte en de muren wachelden. Een gevoel van angst maakte zich meester van het publiek dat vergat te letten op het spel van de artisten, en van de acteurs die vergaten dat zij op het toneel stonden om hun rollen te vervullen. Daar dringt een bliksemflits door de vensters, heller dan een der vorigen, en een ratelende donderslag doet genoegzaam gelijktijdig de grondvesten van het gebouw trillen. Op hetzelfde oogenblik valt de beer dodelijk ontsteld op de kniën, slaat een kruis, vouwt de poten en begint te bidden.

Een vijf en twintigtal jaren geleden bestond te Parijs, in de nabijheid van het oude Cirque, een marionetten-théâtre. Van beiden is thans niets meer te vinden. Een dekreet van den heer Haussmann deed hen van de oppervlakte der aarde verdwijnen.

De directrice van dat marionettentheâtre was een dikke, stevige vrouw, wel wat plomp in haar manieren, maar vrolijk en goedhartig en van alle markten te huis.

Op zekeren dag komt haar regisseur haar met een bedrukt gezicht mededeelen dat een zware boom, in het stuk dat des avonds zal worden opgevoerd, midden op het toneel moet staan, maar dat hij geen middel kan vinden om hem daar behoorlijk te bevestigen.

»Is het anders niet,» zegt de directrice, »maak u daarover maar niet ongerust, daar zal ik van avond wel voor zorgen.»

De avond kwam, de directrice deed zich den boom op den rug vastbinden, plaatste zich op de aangeduide plaats midden op het toneel, en terwijl zij dit deed, zei zij schertsend tot haar regisseur: »Zie je nu wel mijn jongen, dat het zo moeielijk niet is als je dacht? Laat nu maar gaauw de gordijn ophalen.»

Het stuk begon, een echt roversstuk, vol plundering, brandstichting en moord. Een tijdlang ging alles goed, maar eensklaps stormt een van de booswichten op het toneel, uitroepende: »Het huis staat in brand, maak dat ge weg komt.» Naauwelijks heeft hij deze woorden doen horen of de boom begint geweldig te schudden, zet het op een lopen, en vertoont, terwijl hij zich omkeert, het ontstelde gelaat van de zwaarlijvige directrice, die, het stuk niet kennende, inderdaad meent dat er brand is ontstaan.

Een ogenblik weifelt zij, maar geen geschikter uitweg vindende, springt zij in het orkest en ijlt vandaar naar buiten, den schouwburg uit en den boulevard op, uit al haar macht schreeuwende: »brand brand, brand!»

Een acteur, die de rol van Harpagon vervulde in den *Avare* van Molière, had het ongeluk te vallen toen hij, in het toneel met het geldkistje, onder het schreeuwen van »*Au voleur!*» den rover haastig naliep. Hij had de tegenwoordigheid van geest op den grondliggende zijn spel voort te zetten en zich te gedragen,

als iemand die door wanhoop als vernietigd is. Het publiek toonde zich zeer tevreden over deze schijnbaar nieuwe opvatting van de rol, en sedert werd ze door de meeste acteurs op gelijke wijze gespeeld.

Een andere acteur, wiens spel bij lange na niet in overeenstemming was met den groten dunk, dien hij van zijn verdienste had, en die debuteerde in de rol van *le Glorieux* van Destouches, geraakte met den voet in het tapijt verward, op het oogenblik dat hij met Lisimon het toneel verliet, en viel op den grond. Op hetzelfde oogenblik moest Pasquier, die alleen op het toneel gebleven was, de volgende, onder deze omstandigheid dubbelzinnige woorden zeggen:

Voilà mon Glorieux bien tombé!...

die dan ook door het publiek op een uitbundige wijze toegejuicht werden.

Voor ongeveer dertig jaar werd in de Variété van de heeren Boas en Judels te Amsterdam een stuk opgevoerd, waarin een jong mensch voorzichtig een trap afkomt, en op zijn teenen voortlopende, zich achter de stoel van een dame plaatst, die zich zeer verwonderd betoont als zij zijn tegenwoordigheid bemerkt. Op zekeren avond viel de heer Judels, die voor den jongen man speelde, van den trap, doch geraakte daardoor niet uit zijn spel. Integendeel, toen de jonge

dame zich verwonderd betoonde dat hij achter haar stond, antwoordde hij zeer gevat. »Nu, dan moet ge wel in diepe gedachten hebben gezeten, want mij dunkt dat ik nog al leven heb gemaakt, toen ik van boven neêr van den trap viel.»

Mlle Duclos vervulde op zekeren avond de rol van Camille in de *Horaces* van P. Corneille en had het ongeluk te vallen op het oogenblik dat zij, na het uitspreken van haar verwenschingen, ijlings het toneel verliet. Beaubourg, die voor Horace speelde, nam beleefd zijn hoed af en reikte der gevallene sohone zijn hand om haar op te helpen, waarna hij zijn rol hervatte en haar den dolk in het hart stiet.

De engelsche acteur Holman speelde eens den Chامت op het toneel van Cheltenham, dat klein was en naar het voetlicht buitengewoon hellend afliep. In de grote passage met Monima, en op het oogenblik dat hij de woorden uitsprak:

So may this arm

Throw him to the earth like a dead dog despized.
sprong hij van de sofa op en snelde hij met zulk een onstuimigen vaart naar voren, dat hij zijn evenwicht verloor, in zijn volle lengte neerviel in het orkest, een violoncel in zijn val verbrijzelde, en den muzikant den neus aan bloede sloeg. Dit veroorzaakte een ont-

zettend grote verwarring; maar de acteur was zo gelukkig er ongedeerd en, zo als men zegt, alleen met den schrik af te komen.

Molière zou in een stuk »Don Quichotte'' getiteld, de rol vervullen van Sancho Panza. Hij wachtte op zijn ezel gezeten, het oogenblik af dat hij moest opkomen. Het graauwtje, dat minder geduld bezat dan zijn berijder, werd spoedig dit wachten moede. Molière deed al het mogelijke om het dier tot stilstaan te bewegen, maar te vergeefs. De langoor luisterde naar teugel noch slagen; integendeel, hij werd er slechts te vuriger door en weldra was hij zover vooruit gekomen dat de geheele zaal de ongelijke worsteling tusschen een ezel en een blijspeldichter kon zien. Eindelijk gaf Molière den strijd op, hij greep een vooruitstekenden tak, en bleef daaraan hangen als een moderne Absalom, terwijl de ezel vrolijk balkende zijn compliment ging maken aan de schouwburgbezoekers.

In 183. zou de nieuwgebouwde schouwburg te St. Denis voor de eerste maal worden bespeeld. De voorstelling zou bestaan uit een proloog tot opening, en het in die dagen geliefkoosde stuk: *Napoleon, ou Schönbrunn et Ste Hélène*.

Een der artisten was, als een eenvoudige werkman gekleed, midden in de zaal gezeten, om van daar zijn

rol in den proloog te vervullen. Hij moest zich namelijk ontevreden betonen en een twist voeren met zijn makkers op het toneel. Naauwelijk echter had hij geroepen: »*Régisseur, je demande le régisseur!*» of van alle kanten ging er een luid gemompel op, en toen hij trachtte voort te gaan, riepen verscheiden stemmen: »*A la porte.*» »*Mais, messieurs, je demande le régisseur, j'en ai le droit,*» hervatte de acteur. »*Non, non, non!*» klonk het van alle kanten, en degenen, die het naast bij den rustverstoorder zaten, grepen hem aan, rukten hem van zijn plaats en dreven hem met slagen en stompden de zaal uit. Voor het bureau van den contrôleur gekomen, werd hij aan de wacht overgeleverd, en deze geleidde hem, zonder naar zijn verdediging te willen luisteren, naar de kortegaard. Dit was echter slechts een begin van den tegenspoed die de inwijdingsvoorstelling dien avond ondervond.

Des ochtends had het toneelgezelschap zich beijverd om in de goede stad St. Denis een viervoeter te vinden, die op een waardige wijze den Keizer, dat wil zeggen den acteur die den groten man zou voorstellen, zou dragen; een edel strijdros had men echter niet machtig kunnen worden en bij gebreke daarvan had men zich moeten behelpen met een ouden, lelijken boerenknol. Dit beest, een der grootste van zijn soort, met lange tanden, gekruld haar en lompe poten, was achter de coulissen geplaatst, maar het vond zich daar zo weinig op zijn gemak, dat het door trappen en slaan voortdurend bliken gaf van zijn ongeduld, en

dit op zulk een luidruchtige wijze deed, dat de acteurs hun eigen woorden niet verstonden, en het publiek er bijgevolg niet beter aan toe was. Het rumoer duurde voort tot dat Bertrand in de grootste verwarring op het toneel verscheen en uitriep:

»Sire! j'ai vu Lannes.» Toen was er een ogenblik stilte en de acteurs schepten adem, terwijl het publiek begon te verstaan wat er gezegd werd. »Lannes? où est-il? — Ici près; mais hélas!... — Achevez! — Il nage dans une mare de sang.» En werkelijk kwam op dat ogenblik een *mare* het toneel afstromen, maar bloed was het niet, wat het hokje van den souffleur binnen liep. De beide personen vervolgden niettemin hun spel. »Mort peut-être!... mon cheval! mon cheval! Naauwelijks had de pseudo-keizer deze woorden gesproken, of twee stevige boerenknechts, die voor de gelegenheid als soldaten waren gekleed, grepen den patriarch bij den teugel, en trokken hem, tegen wil en dank voor den keizer. Het paard, dat geheel ontstemd was door al het vreemde dat er dien avond met hem gebeurde, volgde, doch niet zonder links en rechts nog eenige schoppen uit te deelen, met het ongelukkige gevolg dat het een gat sloeg in een rots die het voorbij kwam, en met zijn poot daarin verward geraakte. Toen het, na eenige minuten werkens, door zijn geleiders bevrijd was, naderde Napoleon om zich in den zadel te werpen, hij zette den voet in den stijgbeugel, maar wat hij ook deed, het was hem niet mogelijk om boven op den rug van het reusachtige beest te komen. Bertrand

echter, de trouwe Bertrand, was daar om in het uur van gevaar zijn vorst te dienen. De edele man volgde dan ook slechts de inspraak van zijn hart, toen hij zijn vorstelijken gebiedier bij het kruis van diens broek pakte en hem op zijn strijdros wierp, dat op een sukeldrafje met hem achter de coulissen verdween.

De apotheose, die prachtig zou zijn, moest alles goedmaken. Daarbij had echter alweder een ongeval plaats. Om zich hiervan een duidelijk begrip te kunnen maken, dient men te weten dat tusschen den muur en het achterdoek van het toneel, in den schouwburg van St. Denis, een donkere gang en midden in dien gang een kabinetje bestaat, waarheen de keizer zich voorzeker niet begeven had, toen hij het toneel te paard verliet.

Ten behoeve van de apotheose nu moest het achterdoek worden opgetrokken, terwijl gelijktijdig eenige bont gekleurde wolken van den ondergrond moesten opstijgen, om een schitterenden troon te omgeven, die in de lucht zweefde. Dit geschiedde, maar zo onhandiglijk dat het achterdoek reeds gedeeltelijk omhoog was, toen de wolken begonnen op te stijgen, waardoor men in het verschiet, op een niet zeer glansrijken troon gezeten, een *pompier* aanschouwde, die, ten volle overtuigd in het geheimzinnige duister van den gang door geen menschelijk oog bespied te kunnen worden, verzuimd had de deur van het bovenvermelde kabinetje te sluiten. Deze zonderlinge apotheose werd met een daverende toejuiching vereerd, maar er was niemand die *bis* riep.

Op zekeren dag wilden de kunstliefhebbers van een kleine provinciestad een bewijs van hulde geven aan Mlle Georges, die op hun toneel eenige voorstellingen had gegeven. Zij spraken daarom met den machinist af dat deze, op het oogenblik dat de actrice, in de rol van Dido, den brandstapel zou bestijgen, een kroon op haar hoofd zou doen nederdalen. Toen het afgesproken teeken gegeven werd, vierde de machinist ongelukkigerwijs het verkeerde touw, waardoor op het hoofd van Dido, in de plaats van de voor haar bestemde kroon, de klisterspuit van Pourceaugnac nederdaalde.

Een beroemde en oude acteur had eens, dat hij de rol van Tragaldabas vervulde, het ongeluk zijn geheele gebit op het toneel te zien vallen, midden onder het uitspreken van een langen volzin. Hij wist het echter behendiglijk op te rapen, en weder in zijn mond te zetten, zonder dat het ongeval hem verhinderde zijn rol behoorlijk te vervolgen.

Dugazon kwam eens, na het verrichten van zijn schutterlijken plicht in den schouwburg aan, waar hij dien avond de rol van den knecht in *«le Menteur»* had te vervullen. Het publiek werd juist wat ongeduldig, en begon luidkeels om Dugazon te roepen. Deze trad op, zonder zich den tijd te gunnen, zijn schutterspak tegen zijn toneelkostuum te verwisselen.

De toeschouwers ontvingen hem met luide toejuichingen, waarvan aan de montering, die als een zinnebeeld van vaderlandsliefde werd beschouwd, een goed deel toekwam.

—♦—

Op den schouwburg te Rijssel werd *Paul et Virginie* opgevoerd. Alles ging naar wensch, tot dat Virginie den negerknaap vroeg: »Behoort ge op het eiland te huis?», want deze vraag bracht onverwachts het kind, dat voor den kleinen neger speelde, uit zijn rol, en het antwoordde: »Neen, mevrouw, ik behoor te Kamerrijk te huis.»

—♦—

Frédérick Lemaitre zou te Melun de rol van Sylla vervullen; maar te half zeven was hij nog niet aangekomen, en de zaal was stikvol.

Ducros, de regisseur, stond in zijn toneelkostuum, maar met zijn bril op den neus, in angstige spanning uit een bovenvenster den weg langs te zien. Een rijtuig komt aanrollen, Frédéric zit er in, — maar hij is ongesteld. De grote artiste kleedt zich niettemin en naauwelijks heeft hij de planken betreden, of hij gevoelt zich weder in zijn volle kracht, en zo helder van geest als ooit.

Te midden van zijn spel bespeurt hij, dat Ducros optreedt nog altijd met zijn bril op den neus, en hij roept uit:

»*Quoi! les yeux, affaiblis par les pleurs et les veilles, Ont-ils pour leur salut adopté ces merveilles?*»

Ducros begrijpt terstond de bedoeling van deze woorden, en haast zich zijn bril af te nemen; maar op hetzelfde oogenblik doet zich een geweldige slaeh horen. De souffleur was zo hartelijk aan het lachen geraakt, dat hij zijn evenwicht had verloren en onderstboven was gevallen met den ton waarop hij zat.

De muzikanten in het orkest zitten te lachen, tusschen de coulissen wordt gelachen, en tot overmaat van ramp waren de rollen niet genoegzaam ingestudeerd geworden, dat men de hulp van den souffleur konde ontberen. De toestand is moeielijk geworden, maar de tegenwoordigheid van geest van Frédérick Lemaistre weet alweder redding in den nood te brengen. Hij treedt op zijn vertrouweling toe en zegt op de hem eigen dramatische wijze:

*Entends-tu ce grand bruit? Je crois qu'il serait sage
De chercher au palais l'abri contre l'orage.*

waarna hij met Ducros haastiglijk tusschen de coulissen verdwijnt en terstond bevel geeft de gordijn te doen zakken.

Het publiek, dat meer op het gebarenspeel dan op de woorden van den groten acteur gelet heeft, en dat zich stellig overtuigd houdt dat ieder woord dat gesproken werd tot de rol behoort, applaudisseert en roept Frédérick terug.

Lafon, de mededinger van Talma, droeg zeer veel zorg vóór zijn gezondheid, en had onder anderen de gewoonte in zijn kleedkamer een paar grote en dikke pantoffels te dragen. Op den avond van den 13 februari 1813 wordt hij gewaarschuwd dat hij zich haasten moet om op te treden, hij snelt heen, en treedt ijlings Agamemnon te gemoet, zonder te bespeuren dat hij nog steeds zijn pantoffels aan de voeten heeft. Het algemeene gelach dat bij zijn verschijnen opgaat, doet hem de oorzaak daarvan bemerken. Hij treedt haastig naar voren, verbergt gedurende zijn spel zo goed mogelijk zijn voeten achter het hokje van den souffleur, en verwijdert zich daarna met een overhaasting, die zeer goed overeen te brengen is met den toorn, die heet hem te bezielen.

De treurspeler David vorderde van Beauvallet dat deze, in de rol van zijn vertrouweling, steeds tien schreden achter hem zou blijven. Beauvallet voldeed nauwkeurig aan dit bevel; telkenmale als David hem een schrede naderde, trad hij er een achteruit, om den vereischten afstand te bewaren. Tegen het einde van het stuk gaat de vorst, die begeerig is den uitslach van den strijd te vernemen, zijn vertrouweling te gemoet, en deze treedt gelijkmatig achteruit. »Spreek,» zegt de vorst. De vertrouweling meet behoorlijk zijn tien schreden af, die hem tot bij de coulissen brengen, en zegt op zachten toon, terwijl hij een stut grijpt: »Op

deze wijze zal ik mij ten minste in het vuur van mijn rol niet laten medesleepen, maar den eerbiedigen afstand blijven bewaren," waarna hij zijn verslach uitbrengt zonder zich in het geringste te storen aan het lachen van de toeschouwers.

La Veuve de Malabar zou te Quilleboeuf worden opgevoerd, en de hoofdrollen zouden vervuld worden door den heer en mevrouw Fleuriet van den schouwburg te Rouaan. Men had echter de belofte moeten afleggen dat de brandstapel niet zou worden aangestoken, want de eigenaar van het lokaal, waarin de opvoering van het stuk zoude geschieden, vreesde dat zijn perceel zou in brand geraken. Op het oogenblik dat Larive in vertwijfeling verkeert als hij zijn geliefde den houtstapel ziet beklimmen, barstte bij de voorstelling, in weerwil van de overeenkomst eensklaps de geduchte vlam uit, waardoor het schone en onmisbare effect van dit toneel wordt verkregen. Het publiek juichte op een uitbundige wijze toe, maar de eigenaar, die woedend was dat men hem misleid had, snelde onverwachts op het toneel, met een paar klompen aan de voeten en twee emmers water dragende, die hij over Mme Fleuriet uitstortte.

De voorstelling eindigde met een flinke dracht slagen, die Fleuriet den bezorgden huisheer toediende. Het publiek verwijderde zich zeer voldaan; maar de eigenaar van het lokaal werd voor de rechtbank ge-

daagd en door deze veroordeeld tot het betalen van de kosten, die veroorzaakt werden door de ziekte welke hij Mme Fleuriet had op den hals gehaald. De toenaam van den *pompier du Malabar* bleef hem tot zijn dood bij.

Des Boulmiers verhaalt in zijn *Histoire de l'Opera comique*, dat een knecht van Favart, Leger genaamd, die het heilige vuur der kunst in zijn boezem voelde blaken, en zich daarom aan de beoefening der toneel-speelkunst wilde wijden, in 1745, op de kermis van St. Germain, debuteerde in de parodie van *Thésée* als een halve os. Om te begrijpen wat hiermede bedoeld wordt, dient men te weten, dat in den triomf van Theseus, deze held gezeten was op den vetten os, voorgesteld door een figuur van karton, dat voortbewogen werd door twee mannen, die er in verborgen waren, de eene overeind staande met een weinig gebogen hoofd, de andere met het hoofd rustende op den rug van zijn makker. Aan Leger viel de eer te beurt de voorste helft te spelen. Opgeblazen van trots en van spijzen, vergat hij zich midden in zijn spel op een zo onbetamelijke wijze, dat het zijn kollega-achterkwartier benaauwd om het harte werd. Deze ontstak in een hevigen toorn en beet, om zich over het gevolg te wreken op de oorzaak, zeer vinnig in het lichaamsdeel dat gezondigd had, en dat zich onder het bereik van zijn tanden bevond. Leger deed een verschrikkelijk

geloof horen, de os scheidde zich in twee deelen, waarvan het eene rechts, het andere links het toneel afliep, en de triomferende Theseus lag zo lang als hij was op den grond. Men had grote moeite om het spel behoorlijk voort te zetten. Naauwelijks was het stuk geëindigd, of men hoorde een ontzettend misbaar. Dit werd veroorzaakt door Léger, die, beweerende dat zijn makker had te kort gedaan aan den eerbied dien hij oordeelde dat hem verschuldigd was, met dezen aan het vechten was op de zoldering boven het toneel. Na een tijdlang getwist te hebben over den voorrang van het voorkwartier boven het achterkwartier, waren de heeren eindelijk tot het bezigen van handtastelijke argumenten overgegaan. Het had weinig gescheeld of de arme Léger had er het hachje bij ingeschoten; hij viel namelijk naar beneden, greep gelukkigerwijze in zijn val een touw, en bleef op een hoogte van twintig voet boven het toneel hangen.

Gedurende een andere opvoering van hetzelfde stuk leende een actrice, tusschen de coulissen, het oor aan het zoet gekoos van een zestigjarigen verliefde. Eensklaps hoorde zij het woord dat haar tot teeken diende om op te treden, juist op het oogenblik dat haar celadon zich voor haar op de knieën wierp om haar hand te kussen. Zij stiet hem van zich af, en betrad het toneel, maar bemerkte niet dat de pruik van den grijzen minnaar, door deze onverwachte beweging, was

vastgehaakt aan de pailletten van haar kleed, en daaraan was blijven hangen. Een daverende toejuiching begroette haar toen zij zich met dit harige zegeteeken vertoonde; maar het gelach werd onstuimig toen de toeschouwers van uit de coulissen een kalen knikker zagen te voorschijn komen, die angstig rondzag naar het verloren bekleedsel. De actrice maakte de pruik, die zij had bespeurd op het ogenblik dat zij een buiging maakte om het publiek voor zijn levendige toejuiching te bedanken, zeer bedaard van haar kleed los, en vervolgde statiglijk haar rol.

Een andere, niet minder bejaarde verliefde, was op zekeren avond in de Opera nog rampspoediger. De machinist had met kwalijk verbeterd woede dien ouden Adonis, een bekenden financier, reeds eenigen tijd lang zien fladderen om Mlle. Saulnier, op wie hij zelf verliefd was. Hij zon op wraak, en op het ogenblik dat zijn medeminnaar, terwijl het scherm gevallen was, den voet zette op een wolk, deed hij het gefluit horen dat aan de werklieden boven tot teeken diende om den wolk opwaarts te doen stijgen. Tegelijkertijd werd het voordoek opgehaald, zodat de operabezoekers gelegenheid hadden de plechtstatige opstijging van den deftigen financier, met pruik en bruinrood vest, aan de zijde van Minerva, voorgesteld door Mlle. Saulnier behoorlijk te aanschouwen.

Talma bespeurde, onder een voorstelling die hij te Rouaan gaf, en terwijl hij de rol vervulde van Orestes, dat zijn tuniek van achteren open stond, en dat hij gevaar liep iets aan het publiek te vertonen, wat men in den regel niet laat zien, en vooral niet in een treurspel. Hij gevoelde zich alles behalve op zijn gemak over deze ontdekking, en vervolgde zijn rol met het gelaat naar het publiek gekeerd, totdat Pylades optrad, dien hij van ter zijde omhelsde, uitroepende:

*Oui, puisque je retrouve un ami si fidèle,
Ma tunique va prendre une face nouvelle.*

Joanny, die voor Pylades speelde, begreep deze toespeling niet.

Talma vervolgde:

Et déjà son courroux semble s'être adouci.
ter zijde. — *Maak mijn tuniek toe!*

Depuis qu'elle a pris soin de nous rejoindre ici.
ter zijde. — *Men kan alles zien.*

*Qui l'eût dit, qu'un rivage à mes yeux si funeste,
Présenterait d'abord Pylade aux yeux d'Oreste?*
ter zijde, driftig. *En mijn tricot is ook al gescheurd!*

Qu'après plus de six mois que je l'avais perdu...
ter zijde, zijn geduld geheel en al verliezende. *Begrijpt
ge mij dan niet, zo aanstonds ziet het publiek mijn..*

Joanny heeft eindelijk begrepen wat er gaande is, hij werpt zich ogenblikkelijk in de armen van Talma terwijl hij herhaalt:

*Oui tu l'as retrouvé cet ami si fidèle;
Tu n'auras plus, ami, d'aventure nouvelle!*

en terwijl hij aan het publiek zijn rug toekeert, en Talma in de armen klemt, sluit hij den tuniek met een speld, die hij van zijn eigen kleeding geplukt heeft.

Maar de speld, die voor Joanny zelf onmisbaar is, valt weldra van den tuniek van Talma op den grond, en de beide vrienden verlaten het toneel — wel wat al te natuurlijk.

Mlle. Levasseur moest in een treurspel zich vergiftigen. Toen zij den beker aan de lippen bracht, riep zij eensklaps uit: »Wel verduiveld, wat hebben ze daar in gedaan.» En er was wel reden voor dat zij zich dermate vergat; want de rand van den beker was door Beauvallet met *assa-foetida* ingesmeerd.

Op zekeren avond de rol van Alicia in Jane Shore vervullende, in de tegenwoordigheid van den koning van Denemarken, bespeurde Mistress Bellamy dat de vorst was ingeslapen. Zulk een onverschilligheid voor haar spel krenkte haar eigenliefde, en de koninklijke loge zeer dicht naderende, riep zij, zo luid als haar slechts mogelijk was:

O! verraderlijkste aller mannen!

De koning schrikte wakker, en verklaarde »dat hij voor al het goud ter wereld niet gehuwd zou willen zijn met een vrouw, die zulk een vervaarlijke stem had.»

Piron verhaalt dat bij de eerste opvoering van zijn treurspel *Callisthene* (in 1730) de ponjaard, die Lysimachus aan Callisthenes ter hand stelde om zich daarmede te doorsteken, in zulk een slechten staat was, dat hij in verscheiden stukken van de eene hand in de andere overging, en dat de acteur alles bij elkander in den vollen vuist moest houden om er mede te gesticuleren, terwijl hij eenige honderde verzen had uit te spreken, waarna hij met een vuistslag een einde aan zijn leven moest maken. Aan de uitbundige vrolijkheid die hij de toeschouwers ontstond, toen zij dezen zonderlingen zelfmoord aanschouwden, en die zich in een schaterlachen oploste toen Callisthenes het moordtuig van zich afwierp, en dit in vier of vijf stukken over het toneel rolde, schrijft Piron den val van zijn treurspel toe.

Toen Adolphe Berton den 15 November 1838 den Karel VII van *Olivier Basselin* speelde op het Théâtre de la Renaissance, had hij een helm op het hoofd die men van het Museum der artillerie geleend had. Te midden van een dramatische passage viel eensklaps het vizier toe, en hetzij door de roest of ten gevolge van een onbekende werktuigkundige oorzaak, kon de acteur het niet weder openen, zodat hij genooddaakt was zijn rol met gesloten vizier te vervolgen. Het publiek zat te schudden van lachen toen het de kluchtige grafstem hoorde, die aan den ijzeren bol ontsnapte.

Op zekeren avond dat George II een tooneelvoorstelling te Londen bijwoonde, werd een nastukje opgevoerd, waarin een centaurus voorkwam, die een pijl had af te schieten. Het paardmensch ging zo onhandig met zijn boog om, dat de pijl vlak langs den vorst, in de koningsloge neerkwam. De toeschouwers, die aan moedwil dachten, waren zeer verontwaardigd over de euveldaad, en gaven reeds blijken dat zij die niet ongestraft wilden laten, toen eensklaps het vóórdeel van den centaurus voorover tusschen het voetlicht viel, dewijl de timmerman, die in het achterdeel liep, zijn makker van zich afstiet, en bevende van angst aan den vorst en de toeschouwers kwam betuigen, dat hij aan het gebeurde ten eenenmale onschuldig was. Inmiddels stond ook het vóórdeel op, en bepleitte van zijn kant zijn onschuld in de krachtigste bewoordingen. De levendige gebaren en de zonderlinge verwijtingen en verontschuldigungen over en weder van deze twee bespottelijk toetgetakelde half menschelijke wezens, waren zo vermakelijk, dat George II zich ruimschoots beloond vond voor het ogenblik van schrik, en dat, in weerwil van zijn tegenwoordigheid, de toeschouwers in een luid gelach uitbarstten, terwijl zij eenpariglijk erkenden, dat ontegenzeggelijk de kop en de staart van den centaurus de acteurs waren, die hun dien avond het meeste genoegen hadden verschaft.

Op zekeren avond dat Mrs Dancer (die later Mrs

Barry en eindelijk Mrs Crawford werd) op een zeer verdienstelijke wijze de rol van Calista vervulde, viel haar, op het oogenblik dat zij zich zoude doodsteken, de dolk uit de hand. De actrice die zeer kortzichtig was, zag niet waar hij gevallen was, en deed vergeefsche moeite om hem op te rapen. Een andere artiste, die met haar op het toneel was, schoof met den voet den dolk naar haar toe; maar dit mocht niet baten. Eindelijk was haar vertrouweling genoodzaakt zelf het moordtuig op te rapen en dit met een beleefde buiging haar meesteres aan te bieden. Calista nam den dolk aan en stak zich, volgens alle regelen der kunst, daarmede dood.

De rollen van Chamont en Monimia, de twee weezen in *The Orphan* van Otway, werden eens door Quin en Mrs Pritchard vervuld. Beiden waren oud en zeer zwaarlijvig, zodat hun voorkomen in zulke rollen tamelijk lachverwekkend was, vooral toen Quin zeide:

Two unhappy orphans, alas! we are.

Hun spel was echter zo vol waardigheid en het publiek droeg hun zo veel achting toe, dat geen oogenblik de plechtige ernst werd verstoord, waarmede de woorden die zij spraken werden aangehoord.

Mrs Hamilton was zo buitengewoon dik, dat twee toneelknechts zich afmartelden om de leunstoel op te

tillen, waarin zij zich had nedergeworpen om, als Aspasia, in den *Tamerlan*, te sterven. De meedogende dode, die hun vruchteloos werken zag, kreeg medelijden met hen, stond op, maakte een beleefde buiging voor het publiek en wandelde weg.

Toen Baron, de grote Baron van het gezelschap van Moliere, in 1721 op negen en zestigjarigen leeftijd de rol van den jeugdigen Misaël, in de *Machabées* van la Mothe vervulde en zich voor Salomé op de knieën had geworpen, kostte het hem, wegens zijn zwaarlijvigheid grote moeite weder op de been te komen. Eenigen tijd later moest hij in de rol van Rodrigo in den *Cid* van P. Corneille op de knieën vallen, maar toen bleef hij zo lang aan de voeten van Chimene liggen, dat een paar toneelknechts moesten toeschieten, hem onder de armen grijpen en hem oprichten.

Christiaan Brandes verhaalt in zijn *Gedenkschriften* dat hij eens op een duitsch toneel moest spelen met een actrice, die nog slechts een nieuweling in de kunstwereld was. De rol die zij te vervullen had vorderde dat zij, na eenigen tijd tegenstand te hebben geboden, eindelijk aan zijn liefdesbetuigingen een gunstig oor leende; maar de actrice die, door de verklaring van zijn hartstocht medegesleept, geen weerstand kon bieden aan het gevoel dat zich van haar meester

maakte, vergat haar rol en antwoordde terstond: »Lieve Leander ik kan u niet weerstaan, aanvaard mijn hand en mijn hart.» Brandes, die onder de bestaande omstandigheden weinig gediend was met zulk een snelle overwinning, deed al wat hij kon om het toneel te rekken, maar de actrice was dermate in de war door den minnegloed, die zich van haar had meester gemaakt, dat zij geen woorden meer kon vinden om op zijn zoet gekoos te antwoorden. De toneeldirecteur, die tusschen de coulissen stond en getuige was hoe zeer het stuk in de war liep, werd driftig en riep der tederhartige actrice toe. »Zeg dan toch in 's duivels naam maar wat en verwijder u.» Het arme meisje meende dat haar de tekst van haar rol voorgelezen werd en antwoordde: »Ik zeg nog maar wat en verwijder mij.» Een daverend applaussement en een luid gelach vergezelden haar aftreden.

Om aan een wijnflesch, die op het toneel moest worden gebruikt, den schijn te geven van gevuld te zijn, had men oudtijds de gewoonte er te voren, gedurende eenige dagen, inkt in te doen. Op zekeren avond had de magazijnmeester willens of onwillens verzuimd den inkt er uit te gieten, en de acteur Milhès schonk zich een half glas in, dat voor chambertin moest doorgaan, en slikte in vergissing een teug daarvan door.

Een acteur van het Théâtre-français had, om een herhaling van dit ongeval te voorkomen, uitgedacht den inkt te vervangen door een stuk zwart krip; maar toen hij de flesch op het toneel moest open-trekken, draaide hij den kurkentrekker te diep door, met het ongelukkige gevolg dat, toen hij de kurk uit den hals van de flesch trok, hij tevens het stuk krip te voorschijn bracht, hetgeen een hartelijk gelach onder de toeschouwers deed opgaan.

Otto Müller geeft, in zijn *Leven van Charlotte Ackerman*, het volgende bewijs hoe de gebrekkige inrichting van een toneel een ernstige passage lachverwekkend kan maken. Te Altona werd een voorstelling gegeven van den *Hamlet* van Shakspeare. Het toneel bezat geen vulluiken, en om te gemoet te komen aan dat gebrek, had men voor het bedrijf waarin de geest moet verzinken, een opening gemaakt, door een vloerplank uit te lichten, en tegen den rand van het gat een laddertje geplaatst. De rol van den geest werd vervuld door den directeur, een gezet man, met een levenslustig, dik gezicht. Op het oogenblik dat hij verdwijnen moest, begreep hij hoe gevaarlijk een overhaaste nederdaling voor een man zo zwaarlijvig als hij, met zulke gebrekkige middelen als die hem ten dienste stonden, konde worden en hij verkoos daarom liever de illusie op te offeren, en sport voor sport, al gesticulerende en declamerende, voorzichtig af te

klimmen. Zo zag men eerst de beenen verdwijnen, vervolgens en niet zonder moeite den dikken buik, en eerst toen hij op de derde sport stond en hij zijn rol afgespeeld had, verdween het kolossale hoofd.

Onder de restauratie werd op het toneel van de Porte-St. Martin een stuk opgevoerd, waarin een kudde schapen voorkwam. Om het effect te verhogen joeg men op zekeren avond een aantal werkelijke schapen op het toneel. Het daverende handgeklap, waarmede zij werden ontvangen, bracht de dieren echter aan het schrikken, en al blatende zochten zij overal een goed heenkomen, Zij sprongen zelfs tusschen de muzikanten in het orkest. Dit veroorzaakte een grote opschudding, en men had een uur lang werk om de viervoetige acteurs weder op te vangen en achter de coulissen terug te brengen. Bij de volgende opvoeringen van hetzelfde stuk gebruikte men, oudergewoonte, maar weder schapen van bordpapier.

In een fransche provinciestad werd *La Femme à deux Maris* opgevoerd. De acteur, die de rol van den blinden vader moest vervullen, was onverwachts ziek geworden. Men stelde daarom aan het publiek voor een ander stuk te doen spelen, maar dit voorstel werd zeer ongunstig ontvangen. Daarop bood een acteur aan de rol te lezen. Zijn aanbod werd aangenomen

en nu genoot men het vreemsoortige schouwspel, dat een blinde zeer goed zijn ogen gebruikte om te lezen.

Den 23 januari 1781 had de eerste opvoering plaats van *Iphigénie en Tauride*, een opera in drie bedrijven door Dubreuil en Piccini, waarin Mlle. Laguerre de rol van Iphigénie vervulde. Bij de tweede opvoering van deze opera had de actrice, die gewoon was verscheiden glazen champagne te drinken vóór zij het toneel betrad, eenige glazen meer dan gewoonlijk gebruikt, met het ongelukkige gevolg, dat het publiek bij haar optreden duidelijk bespeurde dat zij alles behalve vast ter been was, en dat Sophie Arnould tot degenen die naast haar in het amphitheatre zaten, zeide: »ce n'est pas Iphigénie en Tauride, que nous voyons; c'est Iphigénie en Champagne." De dronkenschap van Mlle. Laguerre nam voortdurend toe, en had op het laatst een zo hogen graad bereikt dat de priesteres van Diana begon te stamelen en bewusteloos in de armen van haar gezellinnen viel. De toeschouwers gaven blijken van hun verontwaardiging over zulk een onbetamelijkheid, en het hof trok zich de zaak zo ernstig aan, dat Mlle. Laguerre bevel kreeg zich naar het Fort l'Evêque te begeven, waar zij veertien dagen lang gevangen bleef, en geen champagne drinken mocht.

Eenige jaren te voren had dezelfde gevangenis een

danseres gehuisvest, Mlle. Dorival genaamd, die zich het ongenoegen van den danser Vestris had op den hals gehaald, omdat zekere galante voorstellen, die hij haar deed, met minachting door haar werden verworpen. Op den avond van den dag toen Mlle. Dorival te Fort l'Evêque haar intrek nam, moest Vestris dansen; doch het publiek, dat reeds bekend geworden was met hetgeen aanleiding had gegeven tot de in hechtenis neming van de danseres, ontving hem bij zijn optreden met fluiten, stampen, schreeuwen en smaadwoorden. Vestris wilde zich verwijderen, men verlangde van hem dat hij blijven zou, en in weerwil van het helsche rumoer klonk hem van alle zijden het bevel in de oren, onmiddellijk, zonder zich te verkleeden, naar Fort l'Evêque te rijden, de gevangene danseres in vrijheid te stellen en met haar zijn pas de tambourin te komen dansen. Het geheele bestuur van de Opera, en zelfs de beamten van het ministerie en van de policie, drongen zo lang bij den beroemden danser aan om het publiek ter wille te zijn, tot hij eindelijk toegaf, een mantel over zijn tooneelkostuum wierp en naar de gevangenis reed. Te Fort l'Evêque aangekomen, vond hij bij Mlle. Dorival een vrolijk gezelschap, dat met haar gesoupeerd had en nog aan het dessert zat. Naauwelijks had Vestris de reden van zijn komst gemeld, of ieder der gasten wilde een glas champagne met hem ledigen; het was duidelijk zichtbaar dat de ondeugende vrienden en vriendinnen van Mlle. Dorival den groten Vestris wilden beschonken maken, en zich

zelf mede ten offer brachten. Er heerschte een grote opgewondenheid en de champagne stroomde onophoudelijk. Inmiddels zat het publiek in de operazaal vol ongeduld de terugkomst van Vestris met de bevrijde danseres af te wachten. Eindelijk verschijnt hij ten toneele, de hand gevende aan de herderin Dorival. Aan hun onzekeren gang, aan hun wachelende schreden kan men bespeuren dat zij zich in een zeer opgewonden toestand bevinden. Maar de muziek begint te spelen, het herderspaar volgt de maat, het danst. De tambourin heeft dien avond veel van den egyptan der bacchanten, dat is waar, maar het publiek is tevreden, want het heeft zijn zin gekregen, en het juicht van ganscher harte zijn geliefkoosde artisten toe.

In 1828 zou Kean te Parijs in de rol van Othello optreden. Te zeven uur is de schouwburgzaal overvol; maar Kean is nog niet gekomen. Men gaat hem zoeken en vindt hem in het café anglais, waar hij zich tot zijn spel voorbereidde door eenige flesschen champagne te drinken, afgewisseld door ettelijke glazen brandewijn. Degenen die hem vinden nodigen hem beleefdelijk, maar dringend uit op staanden voet met hen mede te gaan, doch een vloek is het eenige antwoord dat zij van den beschonken acteur ontvangen. »Maar de hertogin van Berry is reeds in de zaal.» — »Ik ben de knecht niet van de hertogin van Berry! — wij!» Eindelijk gelukt het den regisseur door bidden

en smeeken het hart van Kean te vermurwen. Hij gaat mede, of liever hij wordt medegesleept; men kleedt hem aan; men steunt hem onder de armen, om hem tusschen de coulissen te geleiden. Hij betreedt het toneel — en speelt als een groot acteur.

In *Richard Coeur-de-Lion* had de acteur Clairval de rol van een blinde te vervullen. Tot geleider had hij een kleinen jongen, voorgesteld door Mlle. Rosalie. Deze actrice had, hetzij uit ondeugendheid, hetzij uit wraak, op zekeren avond haar mouw vol gestoken met spelden, allen met de punt naar buiten. Toen Clairval, op het oogenblik dat hij zou optreden, de hand op haar arm legde, haalde hij zich deerlijk de vingers open, en toen hij der actrice haar boosaardigheid verweet, ontving hij ten antwoord: »ja, dat moet ik erkennen, zo zacht als een kam is het niet.» Met deze woorden zinspeelde zij op het vroegere vak van Clairval, die kapper was geweest.

De engelsche toneeldirecteur Mossop was bijzonder gesteld op een onberispelijke opvoering. Bij zekere gelegenheid, terwijl hij wat erg achterlijk was gebleven in de betaling van zijn artisten, lag hij als koning Lear in de armen van zijn getrouwen Kent, toen deze hem eensklaps in het oor fluisterde »dat hij hem op den vloer zou laten vallen, als hij hem niet

beloofde hem nog denzelfden avond het hem toekomende uit te betalen." Mossop fluisterde, zeer verschrikt: »Spreek toch nu niet tot mij." — »Reken er maar op dat ik het doe," zei de andere, en de directeur was zo goed niet of hij moest de verlangde belofte afleggen.

Toen eenige jaren geleden te Parijs de revue *Ohé! les petits Agneaux* werd opgevoerd, en Mlle. Scriwaneck aan den plaagzieken Alexander Michel een sjerp moest vertonen, hield zij hem in plaats daarvan haar horlogie voor. Alexander, die zeer bijziende is, bespeurde niet dat hij beet genomen werd, en riep vol vertrouwen uit — »Ah! cette écharpe..." Het gelach, dat in de zaal opging, deed hem begrijpen dat hij een bok geschooten had, en hij nam zich ogenblikkelijk voor der actrice de grap betaald te zetten. Den volgenden avond werd hetzelfde stuk opgevoerd. Alles ging goed tot op het ogenblik dat Alexander zijn portret in ruil tegen den sjerp te geven heeft.

— »*Et ce portrait, Sire, ce portrait?*" riep Mlle. Scriwaneck.

— »*Tu le veux?*"

— »*Je vous en supplie.*"

— »*En bien, le voici*" en terwijl Alexander dit zeide, haalde hij van onder zijn spaanschen mantel een groot blikken uithangbord te voorschijn, waarop een kolossale, leelijke turkenkop geschilderd was, en stelde het aan Joconde ter hand. Dit uithangbord, dat er

zeer verweerd en morsig uitzag, had hij des ochtends in een hoek van het magazijn der accessoires gevonden, en hij had het zo behendiglijk in de plooien van zijn mantel weten te verbergen, dat niemand, zelfs niet de actrice met wie hij spelen moest, bij zijn optreden er iets van bespeurd had. Toen Mlle. Scriwaneck den turkenkop zag, dien hij haar aanbood, barstte zij in lachen uit en had zij de grootste moeite haar rol te hervatten.

Beauvallet, de bekende treurspeler en toneelschrijver, was een onverbeterlijke grappenmaker. Zijn *cascaides* hebben menig acteur in verlegenheid gebracht, en menige kluchtige verwarring op de planken veroorzaakt.

Op zekeren dag speelde Mirecour de rol van Almaviva, en daar hij geen stem had die geschikt was voor een opera-comique, had men Charles Ponchard uitgenodigd de romance aan Rosine te zingen.

Het eerste koeplet: »*Je suis Lindor*» en het lieve kamergeluid van Ponchard werden door het publiek met groten bijval ontvangen.

Bij den aanhef van het tweede koeplet wordt eensklaps door een krachtige hand de mond van Ponchard toegehouden, en een donderende stem zingt de woorden: »*Vous l'ordonnez*» enz. De zanger was Beauvallet. Mirecour staat onthutst te kijken en de toehoorders weten niet wat zij van dezen overgang te denken hebben.

Het tweede koeplet is geëindigd en Beauvallet no-

dig Ponchard uit zijn taak te hervatten. »Nu ge eenmaal begonnen zijt,» antwoordt deze, »moogt ge ook eindigen.» — »Dat laten mijn middelen niet toe,» zegt Beauvallet en in een oogwenk is hij verdwenen. Toen het publiek het derde koeplet hoort aanheffen door het liefelijke, zachte stemmetje van Ponchard, kan het niet langer zijn ernst bewaren, en een schaterend lachen barst in de zaal los, waardoor van het einde van het bedrijf nagenoeg niets meer verstaan werd.

Geffroy, die de rol van den koning in *Charles VII chez ses grands vassaux* zou vervullen, was ziek geworden, en in alle haast was Rey genoodzaakt geweest zich gereed te maken om in zijn plaats op te treden. Rey had de rol zo goed mogelijk van buiten geleerd, maar hij had ten eenenmale vergeten het harnas, dat voor Geffroy bestemd was, aan te passen. Ongelukkigerwijze was hij veel kleiner en ranker dan de acteur dien hij vervangen moest, en toen hij zich kleeedde om op te treden, bespeurde hij, te laat, welk een zot figuur hij maakte in een helm en een harnas waarin hij al te zeer op zijn gemak was. Nog heel wat anders was het toen hem op het laatste ogenblik de scheen- en kniestukken werden aangelegd, want deze schoten zo ver over elkander, dat er aan geen buigen van de knieën te denken viel, en hij zich als op twee staken moest voortbewegen. Hij doet Yacoub, zijn lansdrager voor zich komen. Yacoub, door Beauvallet gespeeld,

ziet ogenblikkelijk in welk een moeilijken toestand zijn vorst zich bevindt, en roept: »Te wapen! voorwaarts!» — Maar de koning kan niet voorwaarts gaan. Zijn getrouwe Yacoub prikt hem daarop met zijn lans in de kuiten. De koning springt op, maar dewijl hij zijn knieën niet buigen kan, springt hij met aaneengesloten beenen. Hij krijgt nogmaals een prik in de kuiten en springt op nieuw. Op deze wijze, voortspringende alsof hij aan het zaklopen is, verlaat Karel VII eindelijk het toneel, onder een uitbundig lachen van de toeschouwers.

De arme Arsène, die het ongeluk had doof te zijn, moest tot overmaat van ramp gewoonlijk als vertrouweling van Beauvallet optreden. Arsène lette steeds op de beweging der lippen van zijn medespelers, en als hij bespeurde dat deze ophield, achtte hij het ogenblik gekomen om op zijn beurt te spreken. De plaagzieke Beauvallet, die dit wist, bleef vaak zijn lippen bewegen langen tijd nadat hij zijn tirade geëindigd had, waardoor hij een voor het publiek onbegrijpelijke stilte in de zamenpraak veroorzaakte, en Arsène eerst aan het woord liet komen wanneer het hem goeddacht. Deze staking van den dialoog werd vooral zonderling wanneer de repliek haastig hadde moeten volgen; het publiek gaf dan ook niet zelden blijken van ongeduld en misnoegen.

In het Odeon werd *le Camp des Croisés* opgevoerd. Mevrouw Dorval vervulde de rol van Lea, het meisje van Jericho. In deze rol heeft zij, in antwoord op een vraag van Godfried van Bouillon, te antwoorden:

*Noble Franc, je ne sais ni ma loi ni la tienne.
 Lorsque mon père dort, je sais étenâre auprès
 Son coran, ses parfums et son breuvage frais ;
 Je sais les eaux des puits, et le coursier superbe
 Hennit quand je rapporte une main pleine d'herbe ;
 Je sais conduire un porc, et tisser nos habits
 Des laines qu'on retranche aux agneaux des brebis ;
 Je sais ce qu'une fille apprend, je sais encore
 Les prières du soir et celles de l'aurore.
 J'ignore tout le reste, et jusques à ce jour
 Noble Franc, j'étais femme et j'ignorais l'amour.*

Naauwelijks had Mevrouw Dorval deze woorden uitgesproken, of Beauvallet die, in de rol van den arabier Ismaël, bij het onderhoud tegenwoordig was, opende zijn langen burnous, en zei met zachte stem tot Lea, die zoveel konde doen: »Kunt ge ook den clarinet bespelen?» Tegelijkertijd wees hij op een dusdanig instrument, dat hij in plaats van een yatagan op zijde had hangen. Mevrouw Dorval meende te stikken van het lachen.

Beauvallet ontzacht zich even weinig de voorstelling van zijn eigen dramatische produkten als die van anderen te storen. Het meest indrukwekkende toneel

in zijn treurspel *Robert Bruce*, is ontegenzeggelijk dat van de zegening der dolken. Terwijl in dit toneel op zekeren avond de schotsche *Lairds* geknield lagen, vroeg Beauvallet eensklaps aan Dupuis, hem voor een ogenblik zijn dolk te leenen, en naauwelijks had hij dien in handen, of hij stak er behendiglijk de plaids van Fonta en Mathieu stevig mede aan den vloer vast. »Te wapen!» riep daarna de bard. Op dezen kreet moesten de schotsche edelen haastig opstaan en toesnellen. Fonta en Mathieu, die toen nog hun ridder-sporen als acteurs te verdienen hadden, sprongen sneller op dan de anderen, maar werden aan hun plaids vastgehouden, rolden even snel terug en tuimelden over elkander. Hun kameraden, die even als zij de rol van schotsche opperhoofden vervulden en in onstuimigen vaart kwamen aansnellen, buitelden over hen heen, als een rij kaartenbladen. Dupuis wrong zich in allerlei bochten van het lachen, Beauvallet bewaarde zijn ernst als altijd, en het publiek — gaf door fluiten zijn ongenoegen te kennen.

In het vijfde bedrijf van *Le Forçat libéré*, als beestkoper gekleed, moest Beauvallet opkomen, gevolgd door een groten bulhond. Dit toneel werd altijd levendig toegejuicht. Op zekeren avond, dat het stuk weder zou opgevoerd worden, was men in een grote verlegenheid; want de hond, die men altijd gebruikte, kon men, door een toevallige omstandigheid, niet

krijgen. Men zocht een anderen hond, maar hoe men ook zocht, men kon niet anders dan een mops vinden. Een mops nu was vrij slecht in de rol te gebruiken, en men voorzag dat het publiek ontevreden zou zijn, doch men begreep dat het toch altijd beter was iets dan niets te hebben, en Beauvallet kwam als bees-tenkoper op het toneel, gevolgd door den mops. »Den bulhond, den bulhond,» riep men van alle kanten, »weg met den mops,» en de toeschouwers maakten een leven dat horen en zien verging. Toen trad Beauvallet voor het voetlicht, verzocht een ogenblik gehoor en sprak: — »Mijnheeren, daar onze kunstbroeder, de bulhond, onverwachts ongesteld geworden is, heeft deze heer,» op den mops wijzende goedgunstiglijk op zich genomen hem te vervangen; maar aangezien hij den tijd niet heeft gehad om zich behoorlijk de rol in het geheugen te prenten, roept hij beleefdelijk uw toefelijheid in.» Het melodrama eindigde te midden van een uitbundig gelach.

Na de opvoering — en den val — van *Arbogaste*, trad Beauvallet op het toneel en zeide, zich tot het publiek wendende: »Mijnheeren, ik heb de eer u mede te deelen, dat de heer Viennet, de schrijver van het stuk, dien ik niet noemen wil, onbekend wenscht te blijven.»

Een paar dagen nadat de *Ambigu-Comique* naar de zaal van de *Variétés* was overgebracht geworden, werd aldaar *La Matinée du Comédien* opgevoerd. Twee personen moeten in een toneel van dit stuk gaan zitten. Op den bewusten avond had men verzuimd hierom te denken, en slechts één stoel gereed gezet. De acteur Talon had de tegenwoordigheid van geest zijn makker die stoel aan te bieden, zeggende: »Houd ons ten goede dat wij nog niet op orde zijn, we zijn juist verhuisd.»

In *l'Article 213*, waarin Numa onverbeterlijk speelde, vervulde Gil-Pérez de rol van een ouden huisknecht die in alles de raadsman van zijn meester is. Na een lange alleenspraak zegt Numa: »Ik zal mijn ouden Jérôme maar eens roepen.» Op het oogenblik dat hij deed wat hij zeide, was Jérôme tusschen de coulissen druk aan het grappenmaken met Bressant, en na wederzijds elkander allerlei poetsen te hebben gespeeld, had juist Bressant de grijze pruik van Jérôme afgerukt, en die boven op een stut geworpen. Numa had reeds eenige keeren geroepen. Gil-Pérez durfde dus niet langer meer te toeven, en trad op zo als hij was. Toen Numa het jeugdige gelaat en de zwarte haren van Gil-Pérez aanschouwde, had hij grote moeite bedaar te blijven. Dit gelukte hem toch en hij zeide, schijnbaar zeer bedaar: »Ik bedoelde u niet, uw vader heb ik geroepen.» Gil-Pérez begeeft zich weder tus-

schen de coulissen, zet zijn pruik op, die men intuschen met grote moeite naar omlaag gehaald heeft, treedt daarna op nieuw op het toneel met het voorkomen van den ouden Jérôme, en zegt: »Ik heb van mijn zoon vernomen, dat ge mij geroepen hebt.»

In *Les petits Moyens*, waarin Numa de rol vervulde van den oom van Dupuis, komt een kluchtig toneel voor, waarin de neef zijn oom doet dansen. In den tijd dat het stuk op het repertoire verscheen, bevond, zich te Parijs een gezelschap spaansche dansers, dat op het Théâtre du Gymnase voorstellingen gaf. Met het oog daarop had Numa de gewoonte aangenomen als hij in *Les petits Moyens* aan het dansen ging, bij wijze van aardigheid uit te roepen: »Had ik maar castagnetten!»

Op zekeren dag had hij naauwelijks deze woorden gesproken, of Dupuis haalde een paar castagnetten uit den zak, die hij hem met een beleefde buiging aanbood, zeggende: »Dat treft gelukkig, oom, ik heb er juist een paar bij mij.» Numa die, wat er ook gebeuren mocht, nooit zijn tegenwoordigheid van geest verloor, antwoordde terstond: »Opperbest, als ge castagnetten bij u draagt, dan weet ge er ook stellig wel gebruik van te maken, ga dus uw gang, dan zal ik op die muziek dansen.» Dupuis was in zijn eigen strik gevangen.

En vente à la Librairie Étrangère,
 RAISON R. C. MEIJER, Kalverstraat, 64,
 à Amsterdam.

ALFIERI. Tragedie. 2 vol. in-12 ^o	f	4.40
BEAUMARCHAIS. Théâtre. in-12 ^o	"	1.65
CORNEILLE (P. et TH.) Oeuvres complètes. 7 vol. in-12 ^o	"	4.90
----- Théâtre choisi. 2 vol. in-12 ^o	"	3.30
----- do. do. 1 vol. in-12 ^o	"	1.65
DELAVIGNE (C.) Théâtre complet. 3 vol. in-12 ^o	"	5.70
DUMAS Fils (A.) Théâtre. 4 vol in-12 ^o	"	7.60
FAYART (M et M ^{me}) Théâtre. in-12 ^o	"	1.90
FEUILLET (O.) Scènes, Comédies et Proverbes. 2 vol. in-12 ^o	"	3.80
GAUTIER (TH.) Théâtre complet. in-12 ^o	"	1.90
GOLDONI. Comedie scelte. in 12 ^o	"	2.20
HUGO (V.) Théâtre complet. 4 vol. in-12 ^o	"	7.60
LEBRUN (PIGAULT). Théâtre complet 6 vol. in-18 ^o	"	3.—
LEGOUVÉ. Théâtre complet en vers.....	"	1.90
MARIVAUX. Oeuvres choisies. 2 vol. in-12 ^o	"	1.40
METASTASIO. Opere complete. 9 vol. in-12 ^o	"	4.50
----- Drammi. in-12 ^o	"	2.20
MOLIÈRE. Oeuvres complètes. 3 vol. in-12 ^o	"	4.95
----- do. do. 3 vol. in-12 ^o . éd. H. et Co.	"	2.10
----- Théâtre. 2 vol. in-12. id. Didot.	"	3.30
MUSSET (A. DE). Comédies et Proverbes. 2 vol. in-12 ^o	"	3.80
PELLICO (S.) Tragedie. in-12 ^o	"	2.20
PIRON. Oeuvres choisies in-12 ^o	"	1.65
POITEVIN. Choix de petits Drame. 2 vol. in-18 ^o	"	2.20
PONSARD Études antiques. in-12 ^o	"	1.90
QUINET. Les Esclaves. in-18 ^o	"	0.75
RACINE. Oeuvres complètes. 3 vol. in-12 ^o	"	2.10
----- Théâtre. in-12 ^o	"	1.65
SCRIBE. Oeuvres complètes. 50 vol. in-12 ^o	"	55.—
SEDAINE. Oeuvres choisies. in-12 ^o	"	0.70
VIGNY (A. DE). Théâtre. in-12 ^o	"	1.90
VOLTAIRE. Théâtre. in-12 ^o	"	1.65